Wij kunnen zeggen: Het systeem van Paul Bert en Gambetta, die de school tot een stormram tegen de kerk wilden maken, heeft blijkens de ervaring, fiasco gemaakt. Dit wordt zelfs door zijne voorstanders erkend.

Amerika. Uit New-York.

Het volgende ontleenen wij aan een brief uit Amerika.

»Den eersten Zondagmorgen, dien ik in New-York doorbracht, richtte ik mijne schreden naar de Broadway Tabernacle, waarvan Dr. W. M. Taylor predikant is. In een jaarverslag vond ik, dat die kerk 1148 leden telt, en dat zij 49,196 dollars ontving en 46,977 dollars uitgaf. De predikant krijgt 16,000 dollars traktement, d. i. 40,000 guldens, terwijl het koorgezang 6,000 dollars kost. Door de kerk is een levensverzekering voor de predikant genomen, waarvoor jaarlijks *f* 3000 aan premie betaald wordt. Aan den Tabernakel is een bloeiende Zondagsschool verbonden; eene afdeeling is voor kinderen van Chineezen en telt 57 leerlingen en 23 onderwijzers. De damesvereeniging voor inwendige zending verzamelde voor een waarde van 3.390 dollars, om in den vorm van kleeding, boeken en geld te worden gezonden aan predikanten, die in het verre Westen en Zuiden arbeiden. De »vereeniging van de helpende hand" verzamelt vrouwen uit de armere klasse in lokalen, waar haar grondstoffen om kleedingstukken uit te vervaardigen, worden verschaft, terwijl men een goed woord tot haar spreekt, wanneer zij daarmede bezig zijn.

Op een Zondag ging ik naar een negerkerk. Vele laden bleken mij naar de nieuwste mode gekleed. Het kwam mij voor, dat het volk onder de prediking zeer ernstig gestemd was.

Men heeft te New-York eene beweging in het leven geroepen, om een groote kathedraal voor de Episcopale kerk te bouwen. Men heeft reeds den benoodigden grond aangekocht, en betaalde daarvoor 2,500,000 guldens! Men wil die kerk zoo hoog bouwen, dat men haar op een afstand van vele mijlen zien kan, hetzij men New-York van de zee- of van de landzijde nadert.

Onder de philanthropische instellingen van New-York bekleedt de *Cooper Union* een eerste plaats. Deze instelling werd door den heer Peter Cooper in het leven geroepen. De gebouwen hebben *f* 1.575,000 gekost. Men vindt er een groote leeszaal, waarin bijna alle couranten en tijdschriften van eenige beteekenis, die in de wereld uitkomen, gevonden worden. Een 700.000 bezoekers maken per jaar van deze gelegenheid om gratis te lezen gebruik. De boekerij bevat 20.000 deelen en in 1884 zijn 224.000 geschriften onder het volk verspreid. Er wordt in het gebouw onderwijs gegeven in de telegraphie, phonographie enz. voornamelijk voor vrouwen. 3.389 leerlingen maken gebruik van de vrije avondscholen, die in het gebouw gehouden worden. In de wintermaanden worden er des Zaterdagsavonds door de eerste mannen van Amerika lezingen gehouden. En de laatste 28 jaren werd tot instandhouding der gebouwen en tot bestrijding van de exploitatiekosten drie millioen guldens uitgegeven!

In Amerika drijft men dus ook de philanthropie op groote schaal en hoopt op die wijze het voortwoekerend socialisme tegen te gaan. Of van Cooper's Union Gods Woord de grondslag is, wordt ons niet gemeld.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE ONVERWACHTE VRIEND.

IV. (*Slot.*)

Van wat er verder gebeurde wist onze reiziger al spoedig zelf niets meer. Want nog eer 't avond werd kreeg hij een zeer hevige koorts, die hem alle bewustheid ontnam. 't Was het gevolg van de inspanning en de zware vermoeienis.

Op zekeren dag sloeg de jonkman, voor 't eerst in langen tijd, de oogen weder op en zag verbaasd rond. Hij lag in een goed bed, en daarvoor zat een man dien hij in 't eerst niet herkende.

»Waar ben ik? Hoe laat is het?" vroeg hij.

»Houd u bedaard", was het vriendelijke antwoord, »ik zal 't u alles later wel vertellen."

Dat gebeurde ook, en zoo kwam onze vriend dan mettertijd te weten, hoe hij drie weken lang zwaar ziek en buiten kennis had gelegen. Al dien tijd had zijn gastheer hem trouw opgepast en verzorgd, en 't hem aan niets laten ontbreken. Een dokter was daar niet, maar de eenvoudige middelen die de landman den zieke had gegeven, waren onder 's Heeren zegen toereikend geweest om hem te doen herstellen. Spoedig ging dit evenwel niet. Eerst langzaam knapte de jonkman weer op. Zachtjes aan begon hij in den tuin iets te verrichten en als zijn verzorger uit was, in 't veld of om te jagen en te visschen, zorgde de ander voor de huisdieren, en bereidde zoo goed het ging den maaltijd.

Dat de twee vreemdelingen hoe langer hoe meer met elkaar bekend en bevriend raakten, is natuurlijk. Onze jonkman kon niet genoeg den onverwachten vriend danken, die hem zoo te rechter tijd te hulp was gekomen, en als de barmhartige Samaritaan zich over hem ontfermd had. Telkens vroeg hij wat hij toch schuldig was, maar dan zei de boer: »Niets, dan dat gij als 't voorkomt ook zoo doet, en den Heere alle eer geeft. Toch zou ik wel willen, dat ge mij eens uw geschiedenis verteldet."

Dat deed de jonkman gaarne en openhartig ook. Toen hij geëindigd had, sprak de landman:

»Gij hebt een ernstige les gekregen, vriend. Gij hebt een vrijheid gezocht die de Heere niet wil, want het was maar om te wandelen naar het goeddunken van uw booze hart. Dat ziet ge, hoop ik, nu zelf in. Ik raad u tot uw ouders weer te keeren, hoe graag ik u ook hier hield, en hun tot een zoon des onderdoms te wezen, als zij nog leven. Maar bovenal moet ge tot den Heere gaan, die u nog barmhartig is geweest, en Hem uw zonden belijden, opdat gij genade moogt vinden en behouden worden ten eeuwigen leven."

Wat de jonkman bij die woorden dacht sprak hij niet uit en is eerst later gebleken. Hij gaf slechts zijn verlangen te kennen, om nu ook de geschiedenis van zijn vriend te hooren.

»Ik ben," zoo verhaalde deze, »de eenige zoon van godvreezende ouders, die ik echter al vroeg heb verloren. Zij konden mij niets nalaten, en zoo trok ik dan al jong de wijde wereld in, niet juist voor mijn genot, maar om mijn brood te winnen. De Heere leidde mijn weg hierheen; ik vond werk, eerst als knecht, en later gelukte het mij, door 'sHeeren zegen zooveel over te garen, dat ik een stuk grond koopen kon, 'tzelfde waarop wij ons hier bevinden. 't Ligt een uur of vier van mijn vroegere woonplaats.

Met hulp van mijn oude vrienden heb ik dit huis gebouwd en het land, dat woest was, ontgonnen. Dat ging nog al voorspoedig, want er zijn hier niet zooveel boomen als elders. Ik woon hier nu vier jaar en 't gaat vrij goed. Menschen zie ik weinig. Er zijn er hier niet veel en wat het ergst is, die er wonen zijn lieden, met wie ik geen omgang kan hebben. Sommige zijn deugnieten, gelijk gij zelf ondervonden hebt; andere wereldsche menschen, die den Zondag bijv. doorbrengen met drinken en kaartspelen. Zij hebben mij meer dan eens uitgenoodigd, maar ik heb er steeds voor bedankt.

»Dat is toch een zeer eenzaam leven", merkte de ander op.

»Dat is ook zoo, maar wat er aan te doen? Naar een kerk gaan kan ik zeer zelden, want de naaste ligt nog vier uur ver. Maar beter eenzaam dan in 't gezelschap der goddeloozen. Bovendien 't zal wel niet altijd zoo blijven. De streek wordt al meer bevolkt, en ik heb alle hoop, dat een paar onzer vrienden zich weldra hier zullen vestigen".

»Gij zijt een gelukkig man", sprak de ander, »ik wou dat ik was als gij."

Nu legde de vriendelijk gastheer hem uit hoe dat best mogelijk was, ja nog meer. Want de Heere is nabij allen, die Hem aanroepen.

En met die wetenschap ging onze jonge vriend kort daarop zijns weegs en keerde terug naar zijn ouders, die den verloren zoon met blijdschap wederzagen. Doch nog grooter was hun vreugd, toen zij bespeurden, hoe bij aanvang ook van hem in den rechten zin des woords reeds kon gezegd worden: »Hij was verloren en is gevonden."

De jonkman bleef verder in dit land, doch den vriend in Amerika vergat hij nooit. Hij zond hem een fraai geschenk en menige hartelijke brief werd over en weer geschreven. Doch het het beste was, dat de goede woorden door den onverwachten vriend gesproken in het hart van den jongeling waren gezonken als een zaad, 't welk rijke vruchten heeft gedragen ten eeuwigen leven.

Een fabel uit het „Afrikaans".

BEGEERLIKHEID.

In 'n dorp was eens 'n vrou
Wat 'n extra leghen hou;
Dis een eier ieder dag,
Waar sy vas op reken mag.
Ieder sou nu denk dat sy
Daarmee kan tevrede bly.
Mar di hen moet nog meer le;
Twe, dri eiers wil sy hê:
En om haar daar an te wen,
Denk sy, moet sy di ou hen
So veul voer gé as mar kan.
En wat kry sy toen daar van?
Di ou hen word baing 1) vet,
En dit is di hele pret.
Want sy leg gen eiers meer:
Di Tanta het te veul begeer.
Voor één eier dageliks
Het sy glad en al nou niks.

Hou in al jou wense maat,
Dat dit jou ni net so gaat.

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Ned. Geref. Kerken.

DRIETALLEN: Zwammerdam, O. de Roos, Theol. cand. aan de V. U., G. J. Barger te Driebergen en P. J. Wijminga te Lollum. — Bolsward, W. Ringnalda te Harmelen, G. H. van Kasteel te Kollum en G. van Goor te Bunschoten.

BEROEPEN: Heeg, J. G. Klomp te 's-Graveland. — Aarlanderveen (2de maal), A. Middelkoop te Nijkerk op de Veluwe. — Bolsward, G. H. van Kasteel te Kollum. — Kamerik, R. Dijkstra, Chr. Ger. pred. te Sliedrecht.

BEDANKT: Broek op Langendijk, L. Adriaanse te Zeist. — Scheveningen, T. H. Woudstra te Maassluis.

Christelijke Gereformeerde Kerk.

BEROEPEN: Zierikzee, M. Keulemans te Middelburg. — Elburg, A. Brouwer te Amsterdam. — Jutrijp Hommerts P. Veenhuizen, Theol. cand. — Pella (N.-Amerika) P. Nieuwenhuis te Brielle. — Oud Beierland R. Loman te Herwijnen. — Rotterdam, Th. Oegema Theol. cand. — Doesburg, G. A. Gezelle Meerburg te Haarlemmermeer.

AANGENOMEN: Aalten, J. M. Mulder Theol. cand. — Wolvega, A. de Gens te Medemblik. — Zuidbroek, N. H. Roers, Theol. cand. te Ulrum.

BEDANKT: Joure, C. M. W. Plet te Sexbierum. — Zuid Beierland, C. H. F. Krohne te Hoek van Holland. — Groningen, A. van der Sluijs te Enkhuizen.

Synodale Genootschapskerk.

TWAALFTAL: Gouda, H. H. Barger te Vlaardingen, H. F. L. Faure te Rheden, M. Göpner te Harderwijk, J. L. de Heer te Strijen, A. J. Th. Jonker te Ellekom, H. ten Kate te Harderwijk, H. W. van Lindonk te Voorburg, H. Meulenbelt te Houten, J. C. Reesse te Vlissingen, M. A. van Regteren Altena te Bussum, S. L. van Stein Callenfels te Heerde, en A. Wartena te Amersfoort.

TOEZEGGING VAN BEROEP: Dokkum, R. Beunk te Norg. Oldeberkoop, J. H. Mouthaan te Rottevalle.

AANGENOMEN TOEZEGGING VAN BEROEP: Spankeren, A. Carlier te Deurne.

BEROEPEN: Huins en Lyons (Fr.), L. D. G. Krol te Weidum (Fr.) — Muiden, C. Cladder te Renkum. — Geesteren, D. van Herwaarden te Diepenveen — Morra, M. Beijerink te Veenwouden. — Elburg, J. Wieten te Aalsmeer. — Heemskerk, W. D. van Leeuwen Boomkamp te Ammerstol — Morra, M. Reijerkerk te Veenwoude — Nijeveen, B. M. van IJsendijk te Laren. — Hardingsveld, B. A. de Jong te Streefkerk. — Oosterwierum, H. Blankstein te Wervershoef. — Varik, C. L. van den Broek te Helloo. — Brandwijk, B. Bollée te Oosterland op Duiveland. — Wouterswoude, B. Wissing te Niekerk. — Oost Voorne, C. H. Ris Lambers, Theol. cand. te Barneveld. — Nieuwerkerk, G. B. Fijnvandraat te Stavenisse. — Op en Neder-Andel, J. G. Klomp, te 's Graveland. — De Meern, J. G. Dekking te Jaarsveld. — Sebaldeburen, J. Heeringa te Terhorne. Heinkenszand, N. P. Fokkens te Scheluiden — Terkaple, H. W. M. Hupkes te Garrelsweer.

BEDAART: Alkmaar, M. Göpner te Harderwijk. — Oud-Alblas, H. Feijkes te Hoogeveen. Oene, A. Renier te IJselmuiden. — Lunteren, E. J. Homoet te Opheusden. — Dokkum, A. Wunder te Noordgauwe. — Biezelinge, J. van den Bergen te Gelsdaar. — 't Waal en Honswijk, D. J. Veen te Bergharen. — Hindeloopen, J. Heeringa te Terhorne. — Nunspeet, J. E. Steenbakker Morilyon Loysen te Naarden. — Hagestein, J. F. L. A. de Jagher te IJselmonde. — Ouddorp J. Vonk te Oldebroek. — Rouveen, A. H. de Klerck te Ridderkerk. — Monnikendam, D. van Popta te Barendrecht. — Oud-Loosdrecht, A. Verkouw te Gent (bij Nijmegen). — Leiderdorp, L. J. van Apeldoorn te Tiuns. — Klaaswaal en Oost- en West-Souburg, J. G. Deur te Leerbroek.

---

1) Heel.

Advertentiën.

Ondergeteekenden betuigen door dezen hun hartelijken dank voor de vele bewijzen van belangstelling, zoo van hier als elders ondervonden bij hun 40-jarig huwelijksfeest.

JACOBUS MEIJER.
MARGARETHA HELENA MEIJER—VAN LEEUWEN.

Leiden, Aug. 1889. (730)

Attentie.

De ondergeteekende verzoekt, **alle stukken:** *circulaires, bekendmakingen, lijsten van inteekening* of *aanvragen tot ondersteuning*, enz. enz. den kerkeraad betreffende, te adresseeren aan *onzen scriba*, den heer H. E. E. SMIT, hoek St. Walburg- en Jacobijnenstraat, *Groningen*.

W. DE BOOIS, boekh.-diaken.

Voor Catechisatiën.

Uitgaven van D. DONNER, te Leiden:

J. H. DONNER. De Bijbelsche geschiedenis ten dienste van het catechetisch onderwijs, 8ste druk. *f* 0.25.

——— Beknopt onderricht in de Bijbelsche geschiedenis. Voor catechisatiën. 3e dr. *f* 0.15.

——— De Goddelijke waarheden, ten dienste van het catechetisch onderwijs *f* 0.25.

——— Eenvoudig onderricht in de Bijbelsche waarheden. Voor catechisatiën. 4e dr. *f* 0.10. 25 ex. *f* 2.25; 50 ex. *f* 4.25; 100 ex. *f* 8.—.

H. BEUKER. Bijbelsche Archeologie. Een overzicht van Israels land en levenswijze. Met 4 afbeeldingen en kaart van Palestina. 2de druk. *f* 0.60.

Oude Boeken

van **Gereformeerde schrijvers** te koop gevraagd, tegen **contant** geld. Aanbiedingen aan de *Heraut*, onder letter A.

Vrije Universiteit.

Dezer dagen mocht ik een vermogende dame ontmoeten, die mij mededeelde, dat zij eene gave wenschte te schenken ten behoeve der Vrije Universiteit, en wel bepaaldelijk der theologische faculteit. Zij had nu ingezien, dat toch van eene opleiding, gelijk die thans aan de overheidshoogescholen plaatsvindt, redelijkerwijze geen gewenscht resultaat *kan* verwacht worden. Natuurlijk blijft de Heere de Vrijmachtige, die ook buiten den gewonen weg der middelen om werken kan; doch in den regel neemt toch de student aan hetgeen hem door zijn hoogleeraar wordt onderwezen.

Evenmin als men naar den gewonen regel antirevolutionaire staatslieden mag verwachten uit studenten, die hunne opleiding ontvangen aan de juridische faculteit der overheidshoogescholen, evenmin heeft men redelijken grond, goed onderlegde Gereformeerde predikanten te verwachten, onderwezen door de hoogleeraren in de godgeleerdheid aan de overheidsuniversiteiten. Nu weet ik wel, dat vele Christenen tegenwoordig zeggen: »Wij zijn ook niet gediend van Gereformeerde predikanten, wij staan eene meer Evangelische richting voor." Doch denzulken wensch ik te vragen: »Waarom zijt gij dan nog lid van eene kerk, die zich een Gereformeerde noemt?" — en voorts: »Helst gij het wel eens goed onderzocht, of de zuivere Gereformeerde leer niet juist in den vollen zin *Evangelisch* is, daar zij toch een Christus verkondigt, die juist *dáárom* zoo rijk en onmisbaar is, omdat de zondaar zóó geheel wordt ontdaan van alle eigen gerechtigheid en bekwaamheid, dat hij geen oogenblik buiten dien Christus kan?" — Maar ook het woord „Gereformeerd" daargelaten, is de waarschijnlijkheid niet al te groot, dat de jonge mannen, die onze overheidshoogescholen verlaten, hun geloof in de onwankelbare vertrouwbaarheid van Gods Woord reeds lang hebben verloren en daarmede het gansche gebouw hunner theologische wetenschap op losse gronden staat? Ik vrees zeer, dat de toekomst nog veel treurigs in dat opzicht zal aan het licht brengen en blijft de proef te gewaagd vinden, ja onverantwoordelijk voor God, om aanstaande predikanten te laten opleiden aan hoogescholen, waar zij het grootste deel hunner kennis moeten opdoen bij hoogleeraren, waarvan de beste reeds lang niet meer gelooven aan de Goddelijke ingeving der Heilige Schrift, en het meerendeel het geloof aan den Christus volgens de Heilige Schrift en aan de verzoening door zijn bloed, reeds lang als ververonderde mythe hebben geleerd. Ja, groote dankenszstof schonk ons de Heere, dat Hij ons in de Vrije Universiteit een toevluchtsoord bood, waarheen wij onze toekomstige predikanten gerust mogen zenden, om onderwezen te worden in de grondige kennis van den Raad Gods, zooals Hij ons dien in zijn Woord heeft believen te openbaren.

W. HOVY.

Uitgaven van J. A. WORMSER, te Amsterdam:

KORTE BESCHRIJVING VAN HET LEVEN EN DE WONDERBARE LEIDINGEN GODS MET

BASTIAAN BROERE,

in Nederland en in Amerika.

MET EENE INLEIDING VAN

J. J. A. PLOOS VAN AMSTEL.

Pred. te Reitsum.

Met portret (lichtdruk) van Broere.

Prijs *f* 0.60.

Bij getallen ter verspreiding tot veel verminderden prijs.

ACTA

der

Voorloopige Synode

van

Nederduitsche Gereformeerde Kerken

GEHOUDEN TE UTRECHT.

1888.

EERSTE GEDEELTE.

Prijs f 0.90.

TWEEDE GEDEELTE.

1889.

Prijs f 0.80.

Amerikaansche Orgels

VAN DE

„FORT WAYNE ORGAN Co."

SCHOONSTE, SOLIEDSTE en GOEDKOOPSTE.

Vijfjarige garantie van de fabriek, in elk instrument gehecht, bekrachtigd door mijne firma.

Uitgebreide sorteering. Geheel rechtstreeksche verbinding en aanvoer door den

Generaal Agent

voor Nederland en Koloniën

C. KETTNER, Amsterdam.

Kalverstraat 52.

N.B. Geen Orgelfabriek ter wereld, die onder zóó bevoorrechte omstandigheden werkt, als de »Fortwayn Organ Co." Zij levert het **beste** Orgel tot den **goedkoopsten** prijs.

Men onderzoeke.

Uitgaven van J. A. WORMSER, te Amsterdam.

WERKEN van Dr. A. KUYPER.

Het werk van den Heiligen Geest.

Deel I. **Voor de kerk in haar geheel:**
Deel II en III. **Voor de enkele personen.**
In fraaien stempelb. *f* 8.90; ingen. *f* 7.50.
Afzonderlijke deelen zijn niet verkrijgbaar.

Dagen van Goede Boodschap.

I. In den Kerstnacht. II. De Paaschmorgen. III. Op den Pinksterdag. IV. Oud- en Nieuwjaar.

Prijs van de geheele serie in vier fraaie stempelbanden *f* 5.60; in vier deelen ingenaaid *f* 3.60.

Elk deel op zichzelf is compleet en verkrijgbaar, geb. à *f* 1.75, ing. à *f* 1.20.

Uit het Woord.

Bijbelstudiën.

Tweede serie. Deelen I, II, III.
Part. prijs per deel *f* 3.40. Gebonden *f* 3.90.

Honig uit den Rotssteen.

DEEL II.

Part. prijs *f* 2.90. Gebonden *f* 3.40.

De Vleeschwording des Woords.

Een deel postf. van pl. m. 19 vel.
Part. prijs *f* 1.90. Gebonden *f* 2.40.

De twaalf Patriarchen.

BIJBELSCHE KARAKTERSTUDIËN.
Prijs net ingebonden *f* 1.—, ingenaaid *f* 0.75.

De drie Formulieren van Eenigheid.

Voor kerkelijk en huiselijk gebruik
Benevens het
Kort Begrip der Christelijke Religie,
uitgegeven door de Predikanten
C. A. RENIER en B. VAN SCHELVEN.
Vijfde Duizend.
Prijs gecartonneerd *f* 0.40; 25 Ex. *f* 9.50. 50 Ex. *f* 18.—.
In rood linnen stempelband *f* 0.90.
Groot formaat in stempelband *f* 1.25.
Dezelfde uitgave met wit papier voor handteekeningen *f* 2.50.

Tractaat

van de Reformatie der Kerken.

Aan de zonen der Reformatie hier te lande aangeboden op Luthers vierde eeuwfeest.
Prijs *f* 2.50.

„ONS PROGRAM."

Prijs *f* 3.60, in linnen band *f* 4.50.

„Sion door recht verlost."

TIJDREDE.
Prijs *f* 0.50.

Tweeërlei Vaderland.

Prijs *f* 0.50.

Het Calvinisme en de Kunst.

REDE

BIJ DE

OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT

DER

VRIJE UNIVERSITEIT

op 20 October 1888.

Prijs *f* 0.90.

NIET DE VRIJHEIDSBOOM, MAAR HET KRUIS.

TOESPRAAK ter opening van de Tiende Deputatenvergadering, in het eeuwjaar der Fransche Revolutie.

Prijs *f* 0.40.

EER IS TEER.

TEGEN

Mr. W. H. DE BEAUFORTS GIDSARTIKEL:

„De Deputatenvergadering"

Prijs f 0.90.

HANDENARBEID.

Overdruk *(ter verspreiding)* uit »De Standaard".

Prijs 15 Cent.

25 Ex. *f* 3; 50 Ex. *f* 5; 100 Ex. *f* 8.

UIT DE DIEPTE.

Leerredenen van Predikanten der Nederduitsche Gereform. Kerken (DOLEERENDE).

Den 1sten Juli 1889 ving de **vierde jaargang** aan van »**UIT DE DIEPTE**".

Kennelijk heeft totnutoe in ruime mate de zegen des Heeren op deze uitgave gerust. De leerredenen, in de drie vorige jaargangen opgenomen, hebben duizenden en duizenden verkwikt, gesticht, onderwezen, vertroost.

In menige gemeente zijn deze leerredenen gebruikt in de openbare godsdienstoefening, wanneer een voorganger ontbrak.

Een krachtige getuigenis is door de uitgave dezer leerredenen gegeven tegen de hiërarchie, welke niet schroomde, de deur te wijzen aan ieder, die Gods Woord het gezag toekende boven menschelijke reglementen.

Niet onbelangrijk was de steun, welke de inteekening op deze preekbundels gaf in het eerste jaar aan de Kerkelijke Kas te Amsterdam, en vervolgens, nadat de Reformatie ook in andere kerken van ons land tot stand was gekomen, aan de Gemeene Kas tot ondersteuning van hulpbehoevende kerken en tot stijving van te lage predikantstraktementen. Deze kas ontving reeds eene bate van meerdere duizenden guldens.

Zoo maakten vele kleinen één groote. Zoo wordt de arbeid licht, wanneer men de handen ineen slaat. Zoo toonde God meer dan éénen zegen te kunnen en te willen schenken door een eenvoudig doel.

Met vertrouwen opent de uitgever een vierden jaargang. Hij weet, dat de heeren predikanten gaarne hunne medewerking blijven verleenen. Hij rekent erop, dat niet vele der tegenwoordige inteekenaren zullen afvallen. Bovendien is er menigeen, die den eersten jaargang of de beide eerste deelen nam, eenigen tijd oversloeg, en nu weer met genoegen een Ex. van den vierden jaargang zal nemen. En eindelijk is er, sedert de uitgave van het eerste deel, een breede schare van jonge leden tot de gemeenschap der Gereformeerde kerken toegetreden, welke wel zullen doen, indien ze zich dit werk aanschaffen, waarin verreweg de meeste predikanten onzer kerken hunne bijdragen leveren.

Elken Donderdag verschijnt een nummer, inhoudende eene leerrede, groot 16 à 20 pagina's compres gedrukt.

Men verbindt zich voor een geheelen jaargang à *f* 3.90, of 7½ **Cent** per nummer.

Een gedeelte van de opbrengst, ook van den vierden jaargang, wordt gestort in de kas voor Predikantstraktementen onzer kerken.

Bij alle solide boekhandelaren is de inteekening opengesteld.

De uitgever,

Amsterdam, Juni 1889. J. A. WORMSER.

GEDRUKT TER KON. NED. STOOMDRUKKERIJ, WARMOESSTRAAT 106 AMSTERDAM.